

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 kwietnia 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) po rozpatrzeniu wniosku L. F. (1) z dnia 26 października 2020 roku odmówił jej ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku ponieważ przedłożone dokumenty nie przedstawiają, że ubezpieczona osiągnęła przynajmniej połowę najniższego wynagrodzenia jako chałupnik w okresie od dnia 24 kwietnia 1986 roku do dnia 14 maja 1987 roku. Brak jest zatem podstaw do ponownego przeliczenia wartości kapitału początkowego.

(decyzja – k. 63 plik II załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Odwołanie od w/w decyzji wniosła L. F. (2) zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego przy uwzględnieniu okresu pracy nakładczej od dnia 24 kwietnia 1986 roku do dnia 14 maja 1987 roku w wymiarze odpowiadającym co najmniej połowie minimalnego (najniższego) wynagrodzenia za pracę obowiązującego w kraju.

Zaskarżonej decyzji ubezpieczona zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, a polegający na błędnym i nieuzasadnionym przyjęciu, że przedłożone przez nią dowody nie potwierdzają okoliczności, że pracując w (...) (...) w S. osiągnęła przynajmniej połowę najniższego wynagrodzenia jako chałupnik w okresie od dnia 24 kwietnia 1986 roku do dnia 14 maja 1987 roku podczas gdy w istocie z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że w tym czasie wykonywała pracę na podstawie umowy o pracę nakładczą w pełnym wymiarze zatrudnienia uzyskując wynagrodzenie za pracę w kwocie przenoszącej średnie wynagrodzenie w kraju płatne za pełny wymiar zatrudnienia, pracując w tym okresie czasu w każdy dzień roboczy ponad ustawowy 8 godzinny dzień pracy, a niejednokrotnie w wymiarze 10 godzin dziennie.

(odwołanie – k. 3-7)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podnosząc argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie – k. 16-17)

W piśmie z dnia 30 sierpnia 2021 roku Archiwum Państwowe w Ł. poinformowało, że nie posiada w swoim zasobie i nie zna miejsca przechowywania dokumentacji (...) Spółdzielni Pracy.

(pismo – k. 35)

W piśmie z dnia 24 listopada 2021 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi XX Wydział Gospodarczy poinformował, że nie dysponuje żadnymi dokumentami pracowniczymi żadnego zakładu pracy, w tym (...) Spółdzielni Pracy.

(pismo – k. 65)

U. Ź., która była członkiem zarządu zlikwidowanej już (...) Spółdzielni Pracy w S. w treści wiadomości e-mail z dnia 23 grudnia 2021 roku wskazała, że nie dysponuje żadną dokumentacją osobowo-płacową dotyczącą owej Spółdzielni i nie wie gdzie może ona się znajdować.

(e-mail – k. 72-72 verte)

Na rozprawie w dniu 8 lutego 2022 roku wnioskodawczyni poparła odwołanie, oświadczając jednocześnie że zasadność dokonanej przez organ rentowy w piśmie z dnia 6 października 2021 roku hipotetycznego wyliczenia jej

kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu jej zatrudnienia jako chałupnika w (...) Spółdzielni Pracy w S. w okresie od dnia 24 kwietnia 1986 roku do dnia 14 maja 1987 roku pozostawia do uznania sądu.

(rozprawa z dnia 8 lutego 2022 roku e-protokół (...):00:50-00:05:48 – płyta CD – k. 78)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

L. F. (2) urodziła się w dniu (...).

(okoliczność bezsporna)

Decyzją z dnia 21 maja 2009 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) ustalił wartość kapitału początkowego L. F. (2) na dzień 1 stycznia 1999 roku. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 01.01.1988 do 31.12.1997. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 42,04%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 513,26 zł ZUS ustalił w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 42,04% przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną w w/w ustawie o emeryturach i rentach z FUS ($42,04\% \times 1\ 220,89\ \text{zł} = 513,26\ \text{zł}$).

Przyjęto łącznie 11 lat, 8 miesięcy, 19 dni, tj. 140 miesięcy okresów składkowych oraz 1 rok, 4 miesiące, 2 dni, okresy sprawowania opieki nad dzieckiem: 3 lata, 0 miesięcy, 0 dni. Łączny okres nieskładkowy przyjęty do obliczenia kapitału początkowego wyniósł: 4 lata, 4 miesiące, 2 dni, tj. 52 miesiące. Wysokość 24% kwoty bazowej wyniosła 293,01 zł.

Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 66,19%. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy. W związku z powyższym wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 60 056,15 zł.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów: od 18.08.1979 – 30.06.1981, od 21.08.1996 - 24.08.1996, od 03.09.1996 – 06.09.1996 – gdyż w tych okresach ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym; od 14.09.1985 - 14.05.1987 – pracy nakładczej gdyż brak jest informacji czy ubezpieczona osiągnęła przynajmniej połowę najniższego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie.

(decyzja – k. 36-37 plik II załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Decyzją z dnia 28 czerwca 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) oraz ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 552) ponownie ustalił wartość kapitału początkowego L. F. (2) na dzień 1 stycznia 1999 roku. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych tj. od 01.01.1987 do 31.12.1996. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 46,86%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 572,11 zł ZUS ustalił w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 46,86% przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną w w/w ustawie o emeryturach i rentach z FUS ($46,86\% \times 1\ 220,89\ \text{zł} = 572,11\ \text{zł}$).

Przyjęto łącznie 11 lat, 11 miesięcy, 5 dni, tj. 143 miesiące okresów składkowych oraz 2 lata, 1 miesiąc, 14 dni, okresy sprawowania opieki nad dzieckiem: 3 lata, 0 miesięcy, 0 dni. Łączny okres nieskładkowy przyjęty do obliczenia

kapitału początkowego wyniósł: 5 lat, 1 miesiąc, 14 dni, tj. 61 miesięcy. Wysokość 24% kwoty bazowej wyniosła 293,01 zł.

Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 68,33%. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy. W związku z powyższym wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 66 773,41 zł.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów: od 18.08.1979 – 30.06.1981, od 21.08.1996 - 24.08.1996, od 03.09.1996 – 06.09.1996 – gdyż w tych okresach ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym; od 14.09.1985 - 14.05.1987 – pracy nakładczej gdyż brak jest informacji czy ubezpieczona osiągnęła przynajmniej połowę najniższego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie.

(decyzja – k. 44-45 plik II załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Decyzją z dnia 30 maja 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) oraz ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 552) ponownie ustalił wartość kapitału początkowego L. F. (2) na dzień 1 stycznia 1999 roku. Podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 572,11 zł została ustalona w decyzji z dnia 28 czerwca 2018 roku o ponownym ustaleniu kapitału początkowego.

Przyjęto łącznie 11 lat, 11 miesięcy, 5 dni, tj. 143 miesiące okresów składkowych oraz 2 lata, 1 miesiąc, 14 dni, okresy sprawowania opieki nad dzieckiem: 5 lat, 5 miesięcy, 24 dni. Łączny okres nieskładkowy przyjęty do obliczenia kapitału początkowego wyniósł: 7 lat, 7 miesięcy, 8 dni, tj. 91 miesięcy. Wysokość 24% kwoty bazowej wyniosła 293,01 zł.

Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 74,00%. Średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat przyjęto w ilości 209 miesięcy. W związku z powyższym wysokość kapitału początkowego ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 74 002,72 zł.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład nie uwzględnił okresów: od 24.04.1986-14.05.1987 – pracy nakładczej gdyż brak jest informacji czy ubezpieczona osiągnęła przynajmniej połowę najniższego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie; od 21.08.1996-24.08.1996, od 03.09.1996-06.09.1996, gdyż w tych okresach ubezpieczona przebywała na urlopie bezpłatnym.

(decyzja – k. 44-45 plik II załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Zaskarżoną decyzją z dnia 1 kwietnia 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) po rozpatrzeniu wniosku L. F. (1) z dnia 26 października 2020 roku odmówił jej ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku ponieważ przedłożone dokumenty nie przedstawiają, że ubezpieczona osiągnęła przynajmniej połowę najniższego wynagrodzenia jako chałupnik w okresie od dnia 24 kwietnia 1986 roku do dnia 14 maja 1987 roku. Brak było zatem podstaw, w ocenie ZUS, do ponownego przeliczenia wartości kapitału początkowego.

(decyzja – k. 63 plik II załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W dniu 14 września 1985 roku pomiędzy wnioskodawczynią, a (...) Spółdzielnią Pracy w S. doszło do nawiązania umowy o pracę nakładczą. Skarżącej powierzono wykonywanie w charakterze wykonawcy pracy polegającej na

wykonywaniu prac zleonych w systemie pracy nakładczej. W § 3 wskazanej umowy ustalono, że L. F. (2) w czasie jej trwania będzie wykonywać powierzoną w/w pracę w następujących wielkościach:

a. Minimum 5400 zł

(umowa o pracę nakładczą – k. 58-60 plik II załączonych do sprawy akt organu rentowego, kserokopia legitymacji ubezpieczeniowej – k. 14-15 verte, zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 8 lutego 2022 roku e-protokół (...):08:13-00:09:20 – płyta CD – k. 78 w związku z rozprawą z dnia 7 września 2021 roku e-protokół (...):01:51-00:11:45 – płyta CD – k.42)

Skarżąca wykonywała na rzecz w/w pracodawcy prace w charakterze szwacza – chałupnika.

(zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 8 lutego 2022 roku e-protokół (...):08:13-00:09:20 – płyta CD – k. 78 w związku z rozprawą z dnia 7 września 2021 roku e-protokół (...):01:51-00:11:45 – płyta CD – k.42)

Z dniem 14 września 1985 roku wnioskodawcy przyznano dodatek stażowy w wysokości 8 %.

(dodatek stażowy – k. 56 plik II załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Z oświadczenia z dnia 14 września 1985 roku wynikało, że skarżąca ponosiła pełną odpowiedzialność materialną za powierzony jej przez (...) Spółdzielnię Pracy w S. materiał do produkcji w systemie pracy nakładczej.

(oświadczenie – k. 10)

Do obowiązków wnioskodawcy na stanowisku chałupnika należało pobieranie wyrobów do szycia z krojowni. Po wykonaniu owej pracy skarżąca przyjeżdżała z gotowym wyrobem do kierownika, który odbierał to co zostało uszyte. Taki wyrób był poddawany kontroli jakości.

(zeznania wnioskodawcy na rozprawie w dniu 8 lutego 2022 roku e-protokół (...):08:13-00:09:20 – płyta CD – k. 78 w związku z rozprawą z dnia 7 września 2021 roku e-protokół (...):01:51-00:11:45 – płyta CD – k.42, zeznania świadka K. K. na rozprawie w dniu 7 września 2021 roku e-protokół (...):18:43-00:23:24 – płyta CD – k.42, zeznania świadka M. R. na rozprawie w dniu 7 września 2021 roku e-protokół (...):30:01-00:33:43 – płyta CD – k.42)

C. mieli narzucone normy poniżej, których nie mogli zejść. Jeżeli chałupnik nie wykonywał normy i sytuacja ta powtarzały się to łącząca strony umowa o pracę mogłaby zostać rozwiązana.

(zeznania świadka K. K. na rozprawie w dniu 7 września 2021 roku e-protokół (...):18:43-00:23:24 i 00:23:47-00:30:01 – płyta CD – k.42, zeznania świadka M. R. na rozprawie w dniu 7 września 2021 roku e-protokół (...):30:01-00:33:43 – płyta CD – k.42)

Nie zdarzyło się, aby skarżąca nie wyrobiła normy.

(zeznania świadka K. K. na rozprawie w dniu 7 września 2021 roku e-protokół (...):23:47-00:30:01 – płyta CD – k.42)

Z wystawionego przez (...) Spółdzielnię Pracy w S. świadectwa pracy z dnia 8 maja 1987 roku wynika, że L. F. (2) zatrudniona była w w/w miejscu w okresie od 14 września 1985 roku do dnia 14 maja 1987 roku na stanowisku chałupnika, na którym otrzymywała wynagrodzenie zgodnie z kalkulacją plus dodatek stażowy 9%.

(świadectwo pracy – k. 4-4 verte plik II załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Najniższe wynagrodzenie miesięczne wynosiło w okresie:

- od 1 stycznia 1986 r. do – 5400 zł (Monitor Polski z 1986 r. Nr 18, poz. 119);

- od 1 stycznia 1987 r. – 7000 zł (Monitor Polski z 1987 r. Nr 2, poz. 10).

(okoliczność bezsporna)

Wykonując zobowiązanie sądu organ rentowy w dniu 6 października 2021 roku dokonał hipotetycznego przeliczenia kapitału początkowego wnioskodawczyni z uwzględnieniem jej okresu zatrudnienia w (...) Spółdzielni Pracy w S. jako chałupnika w okresie od dnia 24 kwietnia 1986 roku do dnia 14 maja 1987 roku w trzech wariantach:

1. przy uwzględnieniu minimalnych wynagrodzeń – podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 559,90 zł, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 45,86 %, zaś wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 76 032,11 zł.
2. przy uwzględnieniu minimalnych wynagrodzeń i dodatku stażowego wynagrodzeń - podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 560,75 zł, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 45,93 %, zaś wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 76 078,09 zł.
3. przy uwzględnieniu kwoty z umowy o pracę nakładczą tj. 5400 zł oraz dodatku stażowego w wysokości 8 %- podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniosła 559,05 zł, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 45,79 %, zaś wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 75 986,13 zł.

(pismo- hipotetyczne wyliczenie ZUS wraz z wyliczeniem– k. 56, k. 64-71 plik II załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy i aktach organu rentowego (zwłaszcza umowie o pracę nakładczą zawartej w dniu 14 września 1985 roku), których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała, a i Sąd nie znalazł powodów by czynić to z urzędu, a nadto opierając się na zeznaniach złożonych przez wnioskodawcę oraz powołanych w sprawie świadków: K. K. oraz M. R.. Osoby te - obce dla skarżącej - nie były zainteresowane wynikiem postępowania, a jednocześnie były zatrudnione w tym samym zakładzie pracy co ubezpieczona. Świadkowie potrafili wskazać jakie czynności wnioskodawczyni wykonywała na stanowisku szwacza – chałupnika, wskazali że zatrudnieni w przedmiotowej spółdzielni chałupnicy mieli normy poniżej, których nie mogli zejść. W innym wypadku zawarta umowa o pracę mogłaby zostać rozwiązana. Ponadto świadek K. K. dookreśliła, że nie zdarzyła się sytuacja, której to skarżąca nie wyrobiła normy. W ocenie Sądu zeznania wnioskodawczyni oraz powołanych świadków nie budzą wątpliwości przy ocenie ich wiarygodności, nie są wzajemnie ze sobą ani z treścią załączonych do akt sprawy dokumentów sprzeczne, wzajemnie ze sobą korespondują.

Na tle powyższego Sąd uznał, że wyliczenia dokonane przez ZUS w piśmie z dnia 6 października 2021 roku w wariantach 3 tj. przy uwzględnieniu kwoty z umowy o pracę nakładczą wnioskodawczyni - 5400 zł oraz dodatku stażowego w wysokości 8 % powinny zostać uwzględnione przy przeliczeniu wartości kapitału początkowego wnioskodawczyni. Warto zauważyć, że wnioskodawczyni nie kwestionowała przyjętego w tym wariantach wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, który wyniósł 45,79 %, zaś jego wartość ustalona na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniosła 75 986,13 zł.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

W myśl art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U z 2021 r., poz. 291 z późn. zm.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (ust.2).

Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie cytowanej ustawy (ust.3).

Stosownie do treści art. 174 ust. 1 ustawy emerytalnej kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2. (ust. 2)

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (ust. 3). Zgodnie zaś z powołanym wyżej art. 6 okresami składkowymi uwzględnianymi przy ustalaniu kapitału początkowego są okresy ubezpieczenia oraz wymienione enumeratywnie okresy zrównane z okresem ubezpieczenia.

Natomiast ust. 7 art. 174 stanowi, że do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 analizowanego przepisu stanowi zaś, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku według określonego w ustawie wzoru. Wartość współczynnika, obliczonego na podstawie ust. 8, w zależności od płci, wieku ubezpieczonego oraz stażu ubezpieczeniowego w dniu 31 grudnia 1998 r., przedstawiona jest w tabeli, stanowiącej załącznik do ustawy (ust. 13).

Zgodnie z art. 175 ust. 4 w/w ustawy ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114.

Zgodnie z art. 114 ust 1 pkt. 1 w/w ustawy, w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość.

W niniejszej sprawie organ rentowy nie kwestionował okresu pracy nakładczej wnioskodawczyni. Ten wynika bowiem z umowy o pracę nakładczą zawartej w dniu 14 września 1985 roku, świadectwa pracy z dnia 8 maja 1987 roku oraz kserokopii legitymacji ubezpieczeniowej. ZUS stał jednak na stanowisku, że z uwagi na to, iż przedłożone przez skarżącą dokumenty nie przedstawiają, aby będąc zatrudniona jako chałupnik w (...) (...) w S. osiągała co najmniej 50% najniższego wynagrodzenia w okresie od dnia 24 kwietnia 1986 roku do dnia 14 maja 1987 roku niemożliwym było zaliczenie wskazanego okresu do ustalenia wartości jej kapitału początkowego.

Oceniając żądanie wnioskodawczyni należy w pierwszej kolejności wskazać, że zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, okresem składkowym jest m.in. okres wykonywania na obszarze Państwa Polskiego pracy nakładczej:

- a) objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, za które opłacono składkę na to ubezpieczenie lub w których występowało zwolnienie od opłacania składki,
- b) przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia z tego tytułu, jeżeli w tych okresach osoba wykonująca taką pracę uzyskiwała wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy obowiązującego najniższego wynagrodzenia, określonego na podstawie przepisów Kodeksu pracy.

Aktualnie obowiązujące od 01.01.1976 r. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31.12.1975 r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą (Dz.U. z 1976 r. Nr3, poz.19; z późn.zm.) unormowało, że nakładcę uważa się za pracownika w rozumieniu przepisów zaopatrzenia emerytalnego pracowników, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- wykonuje pracę nakładczą na podstawie umowy zawartej z uspołecznionym zakładem pracy,
- osiąga miesięczne wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy najniższego wynagrodzenia obowiązującego pracowników gospodarki uspołecznionej,
- nie jest objęta ubezpieczeniem społecznym z innych tytułów, np. z tytułu zatrudnienia,

wykonywania zatrudnienia, wykonywania rzemiosła, członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej.

W § 3 tego rozporządzenia postanowiono, że w umowie o pracę nakładczą strony określają minimalną miesięczną ilość pracy, której wykonanie należy do obowiązków wykonawcy. Minimalna ilość pracy powinna być tak ustalona, aby jej wykonanie zapewniało uzyskanie, co najmniej 50% najniższego wynagrodzenia określonego przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej na podstawie art. 77 [4] pkt 1 kodeksu pracy, zwanego dalej „najniższym wynagrodzeniem”. Przepis ten stanowi warunek konieczny (konstrukcyjny) umowy o pracę nakładczą, odróżniający ją w sposób zdecydowany od pozostałych umów cywilnoprawnych - właśnie z uwagi na cel ustawodawcy upodobnienia sytuacji prawnej wykonawców do sytuacji prawnej pracowników.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela wyrażone w poglądach Sądu Najwyższego (por. wyroki z dnia 9 stycznia 2008r. w sprawie III UK 73/07 - LEX nr 356045 - i III UK 74/07 - LEX nr 376437 - oraz III UK 75/07 - OSNAP 009, nr 3-4, poz. 53) stanowisko, zgodnie z którym wykładnia funkcjonalna i systemowa przepisów prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych prowadzi do wniosku o doniosłości prawnej tylko takiej umowy o pracę nakładczą, w której strony uzgodniły i realizowały rozmiar wykonywanej pracy nakładczej w ilości gwarantującej wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy najniższego wynagrodzenia za pracę.

Przepis art. 6 ust. 2 pkt 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych statuuje konieczność wykazania osiągnięcia wynagrodzenia na poziomie co najmniej połowy obowiązującego najniższego wynagrodzenia, a więc wystarczające jest udowodnienie, że ubezpieczony osiągnął wynagrodzenie równe tej kwocie bądź wyższe, ale nie istnieje konieczność wykazania wysokości tego wyższego wynagrodzenia. /III AUa 2176/12 - wyrok SA Warszawa z dnia 18-09-2013/.

Do uznania okresu pracy nakładczej za okres składkowy nie jest wystarczające ustalenie, że nakładca nie podlegał w okresie świadczenia tej pracy ubezpieczeniu z innego tytułu ale wymaganym jest ustalenie, że nakładca osiągał wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej co najmniej połowie obowiązującego wówczas najniższego wynagrodzenia. /III AUa 1080/06 - wyrok SA Warszawa z dnia 09-01-2007/.

Podkreślić należy, że skarżąca nie dysponowała dokumentami potwierdzającymi wysokość osiągniętych przez nią zarobków w spornym okresie wykonywania pracy nakładczej. Również podjęte przez Sąd próby pozyskania dokumentacji osobowo- płacowej wnioskodawczyni dotyczącej jej zatrudnienia w (...) Spółdzielni Pracy w S. jako chałupnika okazały się bezowocne.

Jednakże, co należy podkreślić, Sąd w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i w sprawie każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłączone jest, zastosowanie przepisów ograniczających dopuszczalność dowodów ze świadków i przesłuchania stron (art. 246 i 247 k.p.c.). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dopuszczalne jest wykazywanie wszelkimi dowodami okoliczności, od których zależą uprawnienia do świadczeń, z ubezpieczenia społecznego, także gdy brak dokumentów na te okoliczność.

Ograniczenia dowodowe zawarte w § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 lutego 1996 r., w sprawie II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239).

Z tych względów nie było przeszkody do tego, aby Sąd ustalił wysokość osiąganego przez wnioskodawczynię wynagrodzenia w spornym okresie na podstawie dostępnych dokumentów oraz zeznań wnioskodawczyni i powołanych w sprawie świadków.

Z zeznań świadków, K. K. oraz M. R. które pracowały razem z wnioskodawczynią w spornym okresie w (...) (...) w S. wynika, iż każdy z chałupników, w tym skarżąca miał zastrzeżoną normę (czynności do wykonania) poniżej której, nie mógł zejść. W przeciwnym wypadku łączą strony umowa o pracę mogłaby zostać rozwiązana. W tym względzie, co zostało już podkreślone przez Sąd w ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, warto również zwrócić uwagę na zeznania świadka K. K., która wskazała, że nie było sytuacji, aby wnioskodawczyni nie wyrobiła miesięcznej normy.

Wprawdzie nie zachowała się dokumentacja płacowa wnioskodawczyni ze spornego okresu. Adnotacji o tym, czy w spornym okresie wnioskodawczyni osiągała wymagane minimum, czyli 50 % najniższego wynagrodzenia nie zawiera również świadectwo pracy z dnia 8 maja 1987 roku potwierdzające zatrudnienie wnioskodawczyni w spornym okresie przez (...) Spółdzielnię Pracy w S., ani zawarta w dniu 14 września 1985 roku umowa o pracę nakładczą.

Nie mniej jednak Sąd zważył, iż w § 3 w/w umowy o pracę nakładczą wskazano, iż w czasie jej trwania L. F. (2) będzie wykonywać powierzoną jej pracę w charakterze chałupnika w wielkości minimum 5400 zł.

Tym samym biorąc pod uwagę powyższe spójne zeznania oraz powyższy § 3 zawartej przez ubezpieczoną z przedmiotową spółdzielnią umowy o pracę nakładczą Sąd uznał za w pełni wiarygodne, iż wnioskodawczyni zajmując stanowisko szwacza – chałupnika z całą pewnością realizowała określoną przez (...) (...) w S. miesięczną minimalną normę pracy. Nie ulega zatem wątpliwości Sądu, że nie była to praca w wymiarze mniej niż 1/2 etatu.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego należało stwierdzić, iż ubezpieczona w spornym okresie od dnia 24 kwietnia 1986 roku do dnia 14 maja 1987 roku realizując umowę o pracę nakładczą osiągała wynagrodzenie co najmniej w wysokości wskazanej w umowie. Na marginesie należy wspomnieć, że najniższe wynagrodzenie miesięczne wynosiło w okresie od 1 stycznia 1986 r. do – 5400 zł, zaś od 1 stycznia 1987 r. – 7000 zł.

Reasumując, organ rentowy dokonał stosownego hipotetycznego przeliczenia kapitału początkowego wnioskodawczyni uwzględniając kwotę z umowy o pracę nakładczą wnioskodawczyni zawartej w dniu 14 września 1985 tj. 5400 zł oraz przyznany skarżącej z dniem 14 września 1985 roku dodatek stażowy w wysokości 8 %, które Sąd uwzględnił. Podstawa wymiaru kapitału początkowego wynosi 559,05 zł, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 45,79 %, a jego wartość ustalona na 1 stycznia 1999 roku – 75 986,13 zł.

Z powyższych względów, zdaniem Sądu, nie ma żadnych przeszkód by zmienić zaskarżoną decyzję.

Tym samym, mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. do ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego L. F. (2) z uwzględnieniem jako okresu składkowego okresu jej zatrudnienia w (...) Spółdzielni Pracy w S. od dnia 24 kwietnia 1986 roku do dnia 14 maja 1987 roku przyjmując podstawę wymiaru kapitału początkowego w wysokości 559,05 zł, z zastosowaniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynoszącego 45,79 % i ustalając wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku na kwotę 75 986,13 zł.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego wraz z aktami rentowymi pocztą oraz pouczeniem, iż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wyroku z uzasadnieniem przysługuje mu prawo złożenia apelacji do tutejszego Sądu Okręgowego w Łodzi, które rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Łodzi

A.B.